

Komentář k základním výsledkům SLDB 2021 v Královéhradeckém kraji

Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2021 jsou opět zpracovány především podle místa obvyklého pobytu sčítaných osob. Údaje tak jsou srovnatelné se sčítáním v roce 2011, ale možnosti srovnávání s předchozími sčítáními jsou omezené.

Místo obvyklého pobytu je definováno jako místo, kde osoba převážně pobývá, tráví dobu svého každodenního odpočinku bez ohledu na dočasnou nepřítomnost, a kde je členem konkrétní domácnosti. Pro zahrnutí osoby do obvykle bydlícího obyvatelstva České republiky je rozhodující kritérium délky pobytu nejméně 12 měsíců, příp. úmysl dlouhodobého pobytu.

Výsledky sčítání 1961 až 2001 byly zpracovány podle **místa registrovaného pobytu (resp. v tehdejší terminologii podle místa trvalého pobytu)**, tedy podle pobytu úředně hlášeného, a to bez ohledu na to, kde občan skutečně bydlel nebo kde byl sečten.

Obyvatelstvo

K datu sčítání 26. 3. 2021 žilo v Královéhradeckém kraji celkem 538 303 obyvatel s **obvyklým pobytem**, což je oproti předchozímu Sčítání 2011 o 9,6 tisíc osob méně. V posledních čtyřech cenzech počet obyvatel kraje klesal, tempo snížení se od posledního sčítání ještě zrychlilo. Přestože pokles mužů proti Sčítání 2011 byl pomalejší než u žen, v populaci převažovaly ženy (50,6 %). Průměrný podíl mužů v populaci ČR (49,3 %) a žen (50,7 %) tak byl téměř shodný jako v Královéhradeckém kraji. Zatímco v menších obcích kraje s počtem obyvatel do 5 tis. převažovali v populaci muži, ve větších obcích a městech tomu bylo naopak. Pouze ve dvou správních obvodech ORP Královéhradeckého kraje (Jičín a Rychnov nad Kněžnou) byl podíl mužů vyšší než žen.

Registrovaný pobyt mělo v Královéhradeckém kraji v rozhodný okamžik 542 841 osob, tj. o 0,8 % více proti osobám s obvyklým pobytem. Pouze ve správních obvodech ORP Jičín a Hradec Králové převyšoval počet obvykle bydlících počet osob s registrovaným pobytem (o 1,5 %, resp. 0,9 %). V ostatních správních obvodech byl vyšší počet osob s registrovaným pobytem oproti obvyklému, nejvíc ve správním obvodě Nová Paka (o 4,0 %).

Na celkovém počtu obyvatel České republiky se Královéhradecký kraj podílel 5,1 % a mezi kraji to bylo 10. místo. V okrese Hradec Králové bylo sečteno 163 175 obyvatel s obvyklým pobytem (30,3 % z obyvatel kraje), v okrese Jičín 78 704 osob (14,6 % z celku), okres Náchod měl 105 314 obyvatel (19,6 % z celku), okres Rychnov nad Kněžnou 77 580 obyvatel (14,4 % z celku) a v okrese Trutnov mělo obvyklý pobyt 113 530 osob (21,1 % z celku).

Největší obcí kraje bylo krajské město Hradec Králové s 92 649 obyvateli, následoval Trutnov s 29 054 obyvateli a Náchod s 19 061 obyvateli. Méně než 50 obyvatel s obvyklým pobytem se sečetlo ve čtyřech obcích kraje; Kostelec, Petrovičky, Dolní Ločov a Proruby, první tři obce se nacházejí v okrese Jičín a poslední v okrese Rychnov nad Kněžnou.

Ve struktuře obyvatel podle velikostních skupin obcí je patrný proces suburbanizace, kdy se nová výstavba soustřeďuje do menších obcí v okolí větších center. I když nejvíce obyvatel žilo v krajském a okresních městech (v samotném Hradci Králové to bylo 17,2 % obyvatel kraje), vysoký podíl měla i města s počtem obyvatel 5 000–9 999 (16,4 %). Jedná se vedle sídel správních obvodů ORP o města Červený Kostelec, Hronov, Týniště nad Orlicí, Třebechovice pod Orebem, Chlumeck nad Cidlinou a Úpíci.

Celkem 49,4 % obyvatel kraje se v obci, kde obvykle bydlí, také narodilo. Proti předchozímu sčítání to představuje nárůst o 3,8 procentního bodu, přesto kraj nedosahuje průměru za ČR (50,4 %). Více než 50 % **rodáků** žilo v okresech Náchod, Trutnov a Hradec Králové. Z patnácti správních obvodů ORP v kraji bylo sečteno relativně nejvíc rodáků ve správním obvodě ORP Nová Paka (53,2 %), Dvůr Králové nad Labem (52,7 %) a Náchod (52,1 %). Nejnižší podíl rodáků byl ve správním obvodě ORP Jičín (44,1 %).

Na území kraje žilo k datu sčítání 14 744 **cizích státních příslušníků**, to představuje 2,7 % obyvatel kraje ze zjištěným občanstvím. V celé České republice byl tento podíl o dva procentní body vyšší. Nejvíc cizinců bylo sečteno v okrese Hradec Králové (5 286 osob, tj. 35,9 % cizinců v kraji), ve správním obvodě ORP Hradec Králové mělo obvyklý pobyt 4 932 cizinců, to byla třetina počtu cizinců v kraji. Dále se na celkovém počtu cizinců v kraji nejvíc podílely správní obvody ORP Jičín (10,9 %), Náchod (10,3 %), Trutnov (9,0 %) a Rychnov nad Kněžnou (7,8 %). V Královéhradeckém kraji žilo nejvíc cizinců s ukrajinských státním občanstvím (5 547), se slovenským (2 604), vietnamským (1 602) a polským (1 369) státním občanstvím. Mezi obce s nejvyšším podílem občanů s ukrajinským státním občanstvím patří obce Trotina (okres Trutnov) 9,9 %, Světí (okres Hradec Králové) 8,7 % a Libáň (okres Jičín) 7,5 %.

Demografický vývoj posledních dvaceti let, stárnutí populace, se odrazil na **věkovém složení** obyvatelstva kraje. Počet dětí do 15 let byl téměř o 36 tis. nižší než počet obyvatel ve věku 65 a více let. V relativním vyjádření dětská složka populace tvořila 15,7 %, obyvatelstvo v produktivním věku (15–65 let) činilo 61,9 % a seniorská část populace 22,4 % obyvatel kraje. Ve srovnání s průměrem ČR měl Královéhradecký kraj nižší podíl dětské složky populace (o 0,3 procentního bodu) i obyvatel v produktivním věku (o 1,6 procentního bodu). Naopak podíl obyvatel v poproduktivním věku byl v kraji o 2,0 procentní body vyšší. Královéhradecký kraj měl nejnižší podíl obyvatel v produktivním věku a nejvyšší podíl obyvatel v poproduktivním věku na obyvatelstvu ze všech čtrnácti krajů. Z okresů Královéhradeckého kraje žilo relativně nejvíc obyvatel nad 65 let v okrese Náchod, ze správních obvodů ORP byl nejvyšší podíl seniorů ve správním obvodě Nové Město nad Metují. Z porovnání velikostních skupin obcí podle věku obyvatel je patrné, že nejvíc seniorů mělo obvyklé bydliště v krajském městě Hradec Králové.

Z nepříznivého věkového složení obyvatel pak vyplývá vysoká hodnota **indexu stáří** (počet obyvatel ve věku 65 a více let na 100 dětí mladších 15 let), která se vyšplhala v kraji na 142,2 a mezi čtrnácti kraji byla nejvyšší, průměr za ČR činil 127,0. Ze správních obvodů ORP kraje byl nejvyšší index stáří ve správním obvodě Dvůr Králové nad Labem (159,6) a nejnižší ve správním obvodě Jaroměř (122,1). Z hlediska velikostních skupin obcí byl index stáří nejvyšší v krajském městě (158,1), nejnižší v malých obcích s počtem obyvatel 200–499 (117,0). K obcím s nejvyšším indexem stáří patří jedna z nejmenších obcí v kraji Proruby v okrese Rychnov nad Kněžnou, kde index stáří nabyl hodnoty 800,0 a dvě malé obce v okrese Hradec Králové; Puchlovice (370,0) a Šaplava (320,0).

Rodinný stav obyvatel kraje starších 15 let byl ovlivněn vývojem sňatečnosti, rozvodovosti a úmrtnosti; lišil se i podle pohlaví. K datu sčítání ze zjištěných dat o rodinném stavu měli muži i ženy nejvyšší zastoupení mezi ženatými a vdanými (47,8 % mužů, 45,6 % žen), podíl svobodných mužů (35,7 %) byl o téměř jedenáct procentních bodů vyšší než u žen (24,9 %). Celkem 13,3 % mužů a 15,7 % žen v kraji uvedlo, že jsou rozvedeni. V genderové struktuře podle rodinného stavu vidíme velký rozdíl v kategorii vdovec/vdova. Vzhledem k vyšší naději dožití u žen byl počet ovdovělých žen 4,6krát vyšší než ovdovělých mužů. Vdovy tvořily 13,9 % celkového počtu žen ve věku 15 a více let, zatímco vdovců byla jen 3,1 %. Ve srovnání s údaji za republiku bylo v kraji vyšší procento ženatých mužů a vdaných žen, především na úkor svobodných.

Z celkového počtu 226,6 tisíc žen ve věku 15 a více let v kraji se zjištěným počtem **živě narozených dětí** bylo nejvíc žen se dvěma dětmi (46,4 % z celku), pětina byla bezdětných, více než šestina měla jedno dítě a více než osmina tři děti. Průměrný počet živě narozených dětí připadající na jednu ženu ve věku 15 a více let se zjištěným počtem dětí dosáhl v kraji hodnoty 1,64, průměr za ČR činil 1,57 dětí a mezi kraji to byla prostřední (sedmá) příčka.

Ve **vzdělanostní úrovni** obyvatel starších 15 let se promítá široká možnost vzdělání, která se otevřela po roce 1990. Ze zjištěných hodnot o vzdělání nejpochetnější skupinu představovali obyvatelé kraje s dosaženým středním vzděláním nebo vyučením bez maturity, a to 36,0 % obyvatelstva v tomto věku. Početně se k této kategorii přiblížili obyvatelé se středním vzděláním s maturitou včetně nástavbového a pomaturitního studia, kteří tvořili 33,6 % ze souhrnu osob. Absolventi vysokých škol tvořili 14,7 % osob, téměř tři čtvrtiny z nich měly v době sčítání dosažen magisterský stupeň studia a více než pětina bakalářské obory. Přes rostoucí vzdělanostní úroveň obyvatel kraje uvedlo 2,7 tis. obyvatel, že jsou bez vzdělání. Dalších 25,3 tis. osob své vzdělání neuvedlo. V porovnání s průměrem za ČR bylo v kraji nižší zastoupení vysokoškoláků

(o 3,9 procentního bodu) a naopak vyšší zastoupení osob se středním vzděláním nebo vyučením bez maturity (o 3,1 procentního bodu). S rostoucí velikostí obce se vzdělanostní úroveň v kraji zvyšovala. V krajském městě bylo zjištěno 24,9 % vysokoškoláků z celkového počtu obyvatel starších 15 let, naopak nejnižší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel vykázaly správní obvody Broumov (8,0 %) a Nový Bydžov (9,9 %). V ostatních správních obvodech kraje mělo vysokoškolské vzdělání alespoň 11,5 % obyvatel daného regionu starších 15-ti let.

Další publikovaná data ze sčítání se týkají ekonomických charakteristik obyvatelstva. Ke dni sčítání tvořilo **pracovní sílu** (zaměstnané a nezaměstnané) Královéhradeckého kraje celkem 277 717 osob, což je 52,1 % z obyvatel kraje a 255 448 osob bylo zahrnuto **mimo pracovní sílu**, tj. 47,9 % z obyvatel kraje, u nichž byla zjištěna ekonomická aktivita. V celé České republice činil podíl zaměstnaných a nezaměstnaných 53,5 % a mimo pracovní sílu bylo 46,5 % obyvatel. Pracovní sílu kraje tvořili z 96,1 % zaměstnaní a z 3,9 % nezaměstnaní. V celé České republice bylo při sčítání zjištěno 4,9 % nezaměstnaných.

Z celkového počtu **zaměstnaných**, u nichž bylo zjištěno postavení v zaměstnání, jich většina byla v postavení zaměstnanců (83,9 %), na vlastní účet pracovalo 14,8 % zaměstnaných a jen 1,2 % osob zaměstnávalo v rámci svého podnikání další osoby. Krajské hodnoty byly téměř totožné s průměrem ČR. Mezi zaměstnanými osobami bylo sečteno i 31,7 tis. pracujících důchodců, 10,1 tis. pracujících žáků a studentů a necelé dva tisíce osob na mateřské dovolené.

Obyvatelstvo **mimo pracovní sílu** tvořili ze 49,7 % nepracující důchodci, z 29,6 % žáci a studenti, 16,2 % osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby, ze 4,3 % osoby na rodičovské dovolené a z 0,2 % ostatní s vlastním zdrojem obživy.

Téměř třetina (32,2 %) zaměstnaných v kraji, u nichž se podařilo zjistit **odvětví ekonomické činnosti** jejich zaměstnavatele, pracovala v průmyslu, ve velkoobchodě, maloobchodě, opravách a údržbě motorových vozidel pracovalo 10,9 %, ve zdravotnictví a sociální péči 8,6 % a ve vzdělávání 7,0 % zaměstnaných. Následovala odvětví stavebnictví (6,7 %) a veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení (6,0 %).

Ze správních obvodů ORP byl nejvyšší podíl pracovní síly na obyvatelstvu se zjištěnou ekonomickou aktivitou ve správním obvodě Rychnov nad Kněžnou (53,6 %) a Hradec Králové (53,3 %), nejvyšší podíl nezaměstnaných byl zjištěn ve správním obvodě Broumov (7,0 %) a Jaroměř (4,8 %) a nejnižší ve správním obvodě Rychnov nad Kněžnou a Dobruška (shodně 2,7 %).

S ekonomickou aktivitou obyvatelstva souvisí i data o **vyjížděci a dojížděci** do zaměstnání a škol, které se pravidelně zjišťují jednou za deset let při cenzech. Vyjížděku do zaměstnání a do škol k datu sčítání uvedlo 342 544 osob, z toho zaměstnaní včetně pracujících žáků a studentů tvořili 77,9 % a nepracující žáci a studenti 22,1 %. Ze zaměstnaných, kteří uvedli místo svého pracoviště, jich více než pětina byla zaměstnána v místě svého obvyklého pobytu, čtvrtina vyjížděla v rámci stejné obce svého obvyklého pobytu, 29,3 % vyjížděla do jiné obce v rámci okresu. Zhruba stejný podíl zaměstnaných osob vyjíždělo za prací do jiného okresu v rámci kraje a do jiného kraje (7,3 %, resp. 7,1 %) a do zahraničí vyjíždělo 0,5 % zaměstnaných osob v kraji. Necelá desetina zaměstnaných v kraji uvedla, že nemá stálé pracoviště. Více než polovina zaměstnaných okresu Hradec Králové a Trutnov nemusela do zaměstnání dojíždět mimo obec svého obvyklého bydliště. Nejvíce zaměstnaných dojíždělo za prací mimo obec v okrese Rychnov nad Kněžnou (57,1 %).

Více než polovina žáků a studentů měla **školu** v rámci obce svého obvyklého pobytu, (53,9 % z kategorie studujících se zjištěným místem školy) a 46,1 % do školy dojíždělo mimo obec. Sídla škol jsou většinou ve větších obcích a městech.

Nejčastějším **dopravním prostředkem** pro osoby vyjíždějící do zaměstnání je automobil řízený vyjíždějící osobou, pro cestu ho v kraji používá více než 100 tisíc osob, to představuje 59,9 % všech vyjíždějících osob do zaměstnání se zjištěným dopravním prostředkem. Dalších 21,2 tis. osob, tj. 12,6 % chodí do zaměstnání pěšky, 12,8 tis. osob, tj. 7,6 % jezdí na kole. Žáci a studenti nejčastěji do školy autobusem (kromě MHD), v kraji to bylo 29,3 % ze zjištěných hodnot, 26,0 % docházelo pěšky, 17,5 % se vozilo autem jako spolucestující a 10,5 % používalo MHD.

K české, moravské nebo slezské **národnosti** se přihlásilo v kraji 96,9 % z těch, kteří národnost vyplnili. Z dalších národností byla nejčastěji deklarována národnost slovenská (1,6 %), ukrajinská (1,0 %) a vietnamská (0,3 %). Zodpovězení otázky na národnost bylo dobrovolné, bez vyplnění ji nechalo 33,5 % obyvatel kraje, bylo možno vyplnit i dvě národnosti, v takovém případě jsou osoby započteny v obou národnostech. V porovnání s hodnotami za ČR činil podíl české, moravské nebo slezské národnosti 89,1 %, slovenskou národnost deklarovalo 2,3 % a ukrajinskou 1,3 %. Celkem 31,6 % obyvatel ČR tento údaj nevyplnilo.

Další dobrovolnou otázkou při Sčítání 2021 byla **náboženská víra**. Více než 30 % obyvatel kraje na otázku víry neodpovědělo, podobně tomu bylo i v průměru za ČR. Z celkového počtu obyvatel 371 749, kteří na otázku víry odpověděli, se 13,4 % označilo za věřící hlásící se k církvi, náboženské společnosti nebo směru, 11,4 % za věřící nehlásící se k žádné církvi, náboženské společnosti nebo směru a 75,3 % bylo bez náboženské víry. Z jednotlivých církví byla nejvíce zastoupena Církev římskokatolická, ke které se přihlásilo 46,2 % věřících hlásících se k církvi, náboženské společnosti nebo směru, dále Československá církev husitská (5,5 % věřících) a Českobratrská církev evangelická (2,8 % věřících). Celkem se jako věřící (hlásící i nehlásící se k určité církvi, náboženské společnosti nebo směru) označilo 92 003 obyvatel kraje, tj. 24,7 % ze zjištěných hodnot o náboženské víře. V průměru za ČR se jako věřící přihlásilo 31,7 % a bez náboženské víry 68,3 % obyvatel, kteří na otázku odpověděli. Nejvyšší podíl věřících v Královéhradeckém kraji vykázaly správní obvody ORP Nové Město nad Metují, Dobruška a Náchod, více než třetina obyvatel ze zjištěných hodnot.

Při sčítání **žilo v bytech** 518,7 tis. obyvatel kraje, tj. 96,4 %, dalších 9,4 tis. obyvatel, tj. 1,7 % bydlelo v zařízeních jako jsou ubytovny, penziony pro důchodce, studentské koleje apod. a 10,0 tisíc osob (1,9 %) žilo mimo byty a zařízení (v rekreačních chatách, chalupách, nouzových obydlích, mobilních objektech apod.). Proti průměru ČR byl v Královéhradeckém kraji vyšší podíl obyvatel žijících v bytě, nižší podíl lidí v zařízeních i mimo zařízení. V kraji se dále sečetlo 154 osob bez domova, na celkovém počtu v ČR se kraj podílel 4,1 %. Z regionálního pohledu nejvyšší podíl obyvatel žijících v bytě měl správní obvod Nové Město nad Metují (97,9 %), obyvatel žijících v zařízeních bylo nejvíce ve správním obvodě Jičín (3,0 %) a mimo byty a zařízení žilo nejvíce obyvatel ve správním obvodě Trutnov (2,7 %).

Domy

K datu sčítání bylo v Královéhradeckém kraji celkem 142 677 **domů**, ve srovnání s předešlým sčítáním v roce 2011 tak v kraji přibýlo 5,6 tisíc domů, tj. 4,1 % a mezi kraji to byl druhý nejnižší relativní nárůst. Z celkového počtu domů jich v době sčítání bylo 116,8 tisíc **obydlených**, neobydlený zůstal zhruba každý pátý dům. Převážnou část **obydlených domů** tvořily rodinné domy (88,6 %), necelou desetinu bytové domy a zbytek připadl na ostatní budovy. Podíl rodinných domů v kraji byl o 1,0 procentní bod vyšší, než činil republikový průměr.

Nejvyšší podíl rodinných domů byl v malých obcích (s počtem obyvatel 200–499), kde dosáhl 96,2 %. S rostoucí velikostí obce se podíl snižoval. V typicky venkovských okresech (Jičín, Rychnov nad Kněžnou) představovaly rodinné domy více než 90 % obydlí domovního fondu, naopak v okrese Trutnov to bylo jen 84,2 % obydlí domů, to bylo nejméně v kraji.

Ze zjištěných hodnot o vlastnictví domů vyplývá, že nejčastějším **vlastníkem domů** byly fyzické osoby, které vlastnily 89,8 % všech obydlí domů v kraji a to je více, než republikový průměr (88,3 %). S rostoucí velikostí obce se tento podíl snižoval. Zatímco v malých a středních obcích do 2 tis. obyvatel přesáhl 90 %, ve velkých městech se pohyboval mezi 70–80 %. Druhou největší skupinu představovaly domy ve spoluvlastnictví vlastníků bytových jednotek, a to zejména v okresních a krajském městě (mezi 11–20 %). Výjimkou je struktura domovního fondu v krajském městě Hradec Králové, kde z důvodů intenzivní výstavby rodinných domů v okrajových částech města, byl vyšší podíl fyzických osob jako vlastníků domů (79,2 %) a nižší byl podíl spoluvlastníků vlastníků bytových domů (16,6 %), než činil republikový průměr v obdobně velkých městech (sídlech).

Také ve všech patnácti správních obvodech ORP kraje převažovaly jako vlastníci obydlí domů fyzické osoby. Zatímco ve správním obvodě Nový Bydžov bylo ve vlastnictví fyzických osob až 95,0 % domů,

ve správním obvodě Trutnov to bylo jen 83,1 %. U druhého nejčastějšího typu vlastnictví, tj. spoluvlastnictví vlastníků bytových jednotek tomu bylo naopak. Nejvyšší podíl tohoto typu vlastnictví měl správní obvod Trutnov (10,7 %) a nejnižší správní obvod Nový Bydžov (2,3 %).

Podle výsledků Sčítání 2021 bylo v desetiletém období od roku 2011 v Královéhradeckém kraji postaveno nebo zrekonstruováno 9 739 domů, tj. každý dvanáctý obydlený dům (8,8 %) ze zjištěných hodnot. V průměru za Českou republiku to byl každý desátý obydlený dům. Podíl obydlených domů postavených nebo zrekonstruovaných po roce 1991 ze všech obydlených domů se zjištěným obdobím výstavby nebo rekonstrukce dosáhl v kraji 29,8 % a proti průměru za ČR byl o téměř 4,0 procentní body nižší. V období mezi lety 1946–1990 byly postaveny nebo zrekonstruovány dvě pětiny obydlených domů v kraji, hodnota je srovnatelná s průměrem za ČR. Z období před rokem 1946 pochází v kraji 28,7 % obydlených domů, v průměru za ČR je to každý čtvrtý obydlený dům.

Nejmladší bytový fond, s **obdobím výstavby nebo rekonstrukce** po roce 1991, měly v kraji správní obvody ORP Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou, Dobruška a Vrchlabí, jejich podíl byl více než 30 %. Podíl domů postavených v období 1946–1990 byl nejvyšší ve správním obvodě ORP Nové Město nad Metují, kde byl více než 50%. Nejstarší bytový fond, s převahou obydlených domů s rokem výstavby nebo rekonstrukce před rokem 1945, měl na svém území správní obvod ORP Broumov, jejich podíl činil 47,9 %.

Průměrné stáří rodinných domů v kraji bylo 54,5 roků, u bytových domů to bylo 61,4 let. Obě hodnoty převyšují republikový průměr, který byl u rodinných domů 51,2 roků a u bytových domů 58,4 let a kraj se tak zařadil na čtvrtou, respektive pátou příčku s nejvyšším stářím domů mezi kraji. Průměrné stáří rodinných domů bylo bezkonkurenčně nejvyšší ve správním obvodě Broumov (69,8 let) a nejnižší ve správním obvodě Hradec Králové (49,7 let). Obdobně je tomu u bytových domů, správní obvod Broumov měl nejvyšší průměrné stáří, které dosáhlo až 80,6 let, naopak nejnižší bylo ve správním obvodě ORP Kostelec nad Orlicí (51,3 roků).

Z celkového počtu 116 677 **obydlených domů s byty** v kraji jich dvě třetiny byly jednobytové a více než pětina dvoubytových. Domy se třemi až čtyřmi byty tvořily 4,4 % domovního fondu a podobně tomu bylo i u domů s pěti až devíti byty. Domů s deseti a více byty bylo 3,4 % z obydlených domů s byty v kraji. Z obydlených domů v Královéhradeckém kraji, u nichž se zjistil **počet nadzemních podlaží**, jich 90,0 % mělo jedno až dvě podlaží, 7,7 % mělo tři až čtyři nadzemní podlaží a více než pět podlaží zbylá 2,3 % domů.

Materiál nosných zdí použitý na výstavbu domů v kraji byl značně ovlivněn druhovou skladbou domovního fondu (rodinné versus bytové domy) a obdobím jejich výstavby. Téměř 90 % obydlených domů se zjištěným materiálem nosných zdí v kraji bylo vystavěno z kamene, cihel nebo tvárnic a jejich kombinací, 3,7 % z ostatních materiálů a kombinace a třetí nejčastěji používaný materiál byly stěnové panely (použity u 3,5 % obydlených domů). Proti průměru za Českou republiku byl v kraji vyšší podíl domů postavených z kamene, cihel nebo tvárnic a méně byly zastoupeny materiály jako stěnové panely nebo nepálené cihly.

Z hlediska **technické vybavenosti** bylo 54,3 % obydlených domů v kraji napojeno na plyn, to bylo výrazně pod průměrem ČR (66,3 %). Podíl obydlených bytů se zavedeným plynem z veřejné sítě byl velmi podobný, v kraji činil 53,3 %, průměr ČR byl 65,1 %. Napojeno na kanalizační síť bylo 57,6 % obydlených domů (průměr za ČR byl 64,0 %), 99,7 % mělo připojení na vodovod, vytápění pomocí ústředního topení mělo 63,9 % obydlených domů v kraji, když republikový průměr činil 68,0 %.

Byty

K datu sčítání bylo v Královéhradeckém kraji sečteno celkem 228 569 **obydlených bytů**, což je 80,9 % celkového bytového fondu. Proti předchozímu sčítání přibýlo v kraji 13 292 obydlených bytů, tj. 6,2 %. Více než polovina obydlených bytů se nacházela v rodinných domech (120 443 bytů), dále 103 783 bytů (45,4 %) v bytových domech a 4 344 (1,9 %) v ostatních budovách. Ve srovnání s průměrem za ČR bylo v Královéhradeckém kraji vyšší zastoupení bytů v rodinných domech (o 8,6 procentního bodu) a naopak nižší byl podíl bytů v bytových domech (o 8,9 procentního bodu), než činila republiková hodnota.

Byt ve vlastním domě byl nejčastějším **právním důvodem užívání obydleného bytu** se zjištěnou charakteristikou. V Královéhradeckém kraji to bylo 45,5 % bytů, v osobním vlastnictví bylo celkem 24,1 % bytů

a 18,2 % tvořily nájemní, pronajaté byty. Nejvyšší podíl bytů ve vlastním domě měly správní obvody ORP s nejvyšším podílem bytů v rodinných domech, tj. správní obvody Nový Bydžov a Hořice, kde byl podíl více než 60% a z hlediska velikostních skupin to bylo v nejmenších obcích. Největší podíl bytů v osobním vlastnictví byl ve správním obvodě ORP Hradec Králové, kde je nejvyšší podíl bytů v bytových domech a podíl nájemních, pronajatých bytů byl nejvyšší ve správních obvodech Broumov, Trutnov a Vrchlabí, kde byl také vysoký podíl bytů v bytových domech.

Dle použité metodiky při Sčítání 2021, byla do počtu **obytných místností** započtena každá místnost bytu určená k bydlení s podlahovou plochou větší než 4 m². Pokud je tedy kuchyň samostatnou místností, zahrnuje se do celkového počtu obytných místností bytu. Jako byt s jednou místností bylo v kraji označeno 3,3 % bytů se zjištěným údajem a na byty se 2 místnostmi připadlo 10,6 % odpovědí. Nejvíce bytů mělo 5 a více místností (32,6 %) a čtyři místnosti byly uvedeny u 31,9 % bytů. U více než pětiny bytů byly uvedeny tři obytné místnosti. Nejvyšší podíl bytů s 5 a více místnostmi byl v obcích do 2 tisíc obyvatel a nejmenší byl ve velkých městech, kde se naopak zvyšoval podíl bytů s jednou nebo dvěma místnostmi. Byty s 5 a více místnostmi byly nejvíce zastoupeny v okrese Jičín, který je územně rozdroben s malými sídly s převahou bytů v rodinných domech.

Ve více než třetině obydlených bytů v Královéhradeckém kraji **bydlela jedna osoba**, 30,7 % obydlených bytů obývaly dvě osoby, 15,6 % tři osoby a 13,6 % čtyři osoby a zbylých 5,5 % bytů více než pět osob. V průměru v jednom bytě v kraji bydlely 2,27 osoby, což je téměř shodné s republikovým průměrem 2,26. Nejvyšší průměrný počet osob na jeden byt žil v okrese Rychnov nad Kněžnou a Jičín a nejnižší v okrese Trutnov.

Nejvíce obydlených bytů mělo celkovou **plochu** 40–79,9 m², v Královéhradeckém kraji to představovalo 44,7 % z celkového počtu obydlených bytů se zjištěnou plochou, průměr za ČR byl ještě vyšší (48,3 %). Druhé nejrozšířenější byty podle rozlohy byly o ploše 80–119,9 m² (27,0 % z celku) a třetí o rozloze 120 a více m² (21,6 % z celku), v průměru za ČR činil jejich podíl 24,1 %, resp. 20,5 %. Nejmenší byty s plochou do 39,9 m² mělo jen 6,7 % obydlených bytů v kraji, republikový průměr byl 7,1 %. Malé byty měly nejvyšší zastoupení ve městech s nejvyšším podílem bytů v bytových domech, ve správních obvodech Hradec Králové a Trutnov. Naopak velké byty se nacházely především v malých obcích s převahou bytů v rodinných domech, ve správních obvodech ORP Nový Bydžov a Hořice.

Mezi základní **technické charakteristiky bytů**, zjišťované při Sčítání 2021, byly zavedení plynu do bytu, připojení na vodovod a nadzemní podlaží, ve kterém se byt nachází. V Královéhradeckém kraji 56,8 % všech obydlených bytů s informací o zavedení plynu měly zaveden plyn, mezi kraji je to třetí nejnižší podíl, za průměrem ČR (69,6 %) kraj zaostal o 12,8 procentních bodů. Ze všech obydlených bytů s informací o připojení na vodovod bylo 99,5 % v kraji připojeno na vodovod, stejné procento jako tomu bylo v průměru za ČR. Nejvíce obydlených bytů se nacházelo v přízemí, v Královéhradeckém kraji to byla více než polovina, průměr za ČR činil 44,4 %. S každým dalším poschodím jejich absolutní počet i relativní podíl klesá. V prvním poschodí se nacházel zhruba každý pátý byt v kraji, ve druhém poschodí již pouze každý desátý. Obdobně tomu bylo i v průměru za ČR.

V rámci Královéhradeckého kraje byly velké rozdíly v podílu obydlených bytů se zavedeným plynem, přičemž nejnižší byl tento podíl počítaný z bytů se zjištěnou informací o zavedení plynu ve správním obvodě ORP Broumov a Rychnov nad Kněžnou, zhruba jedna pětina a naopak nejvyšší ve správním obvodě Hradec Králové, více než tři čtvrtiny. Menší rozdíly v kraji byly v podílu obydlených bytů s vodovodem. Nejnižší byl ve správních obvodech Nový Bydžov a Jičín (98,7 %, resp. 98,9 %) a nejvyšší v Novém Městě nad Metují (99,8 %).

Nejčastějším **způsobem vytápění** v obydlených bytech ze zjištěných hodnot bylo v kraji ústřední vytápění s vlastním zdrojem v bytě (36,9 %) a druhým nejčastějším způsobem bylo ústřední dálkové vytápění (29,2 %). V průměru za ČR tomu bylo naopak, dominovalo ústřední dálkové vytápění (35,2 %) a ústřední vytápění s vlastním zdrojem v bytě (34,4 %). V kraji mělo dále v 18,8 % obydlených bytů ústřední domovní vytápění a v 11,8 % obydlených bytů vytápění lokálními topidly a kamny, to bylo nejvíce ze všech krajů. Hlavní **zdroj energie** k vytápění byl v 32,8 % obydlených bytů se zjištěným hlavním zdrojem energie plyn, v průměru za ČR to bylo v 37,0 %. V dalších 29,5 % bytů v kraji pocházela energie k vytápění z kotelny mimo dům (v průměru

za ČR to bylo 35,9 %). Elektřina byla hlavním zdrojem vytápění zhruba osminy bytů v kraji, podobně jako dřevo a dřevěné pelety. Republikový průměr nedosáhl ani u jednoho zdroje energie jedné desetiny.

Jednotlivé **způsoby vytápění** obydlených bytů byly v Královéhradeckého kraji zastoupeny různě. Ve většině správních obvodů kraje převládlo vytápění ústřední s vlastním zdrojem v bytě s výjimkou správních obvodů Hradec Králové a Trutnov, kde převládlo ústřední dálkové vytápění, to se podílelo na vytápění 44,5 % obydlených bytů shodně v obou správních obvodech. Ve dvou správních obvodech (Hořice a Broumov) zaujímalo vytápění lokálními topidly a kamny více než pětinu ze zjištěných hodnot.

Z **energií** použitých k vytápění bytů v kraji převládli v deseti správních obvodech z patnácti plyn, jeho nejvyšší podíl byl ve správním obvodě Nový Bydžov (48,5 % bytů). V dalších čtyřech správních obvodech se zjištěným zdrojem energie byla dominantním zdrojem energie z kotelny mimo dům, ve správních obvodech Trutnov a Hradec Králové to bylo u více než 45 % obydlených bytů. V jediném správním obvodě Broumov byla nejčastějším zdrojem vytápění elektřina (téměř čtvrtina obydlených bytů) a každý pátý byt používal uhlí, koks a uhelné brikety. Další zdroje energie byly v kraji již méně časté.

V Královéhradeckém kraji připadla **celková průměrná plocha na jeden byt** 89,6 m² (v celé ČR to bylo 87,6 m² na byt). Byty v rodinných domech vykazovaly podstatně větší průměrnou celkovou plochu na jeden byt (111,6 m²) než v bytových domech (63,9 m²). Průměr za ČR v rodinných domech byl oproti krajské hodnotě vyšší (117,2 m²) a v bytových domech byl srovnatelný (63,5 m²). Největší průměrnou celkovou plochu na jeden byt měly rodinné domy ve správním obvodě Hradec Králové a nejmenší vykazovaly ve správním obvodě Broumov, rozdíl činil zhruba 10 m². U bytových domů nebyl rozdíl tak výrazný. V bytových domech byly byty s největší celkovou plochou zjištěny ve správním obvodě Jičín a nejmenší ve správním obvodě Nové Město nad Metují.

Průměrná celková plocha na jednu osobu byla v obydlených domech kraje 38,7 m² a byla téměř shodná s průměrem ČR (38,0 m²). V rodinných domech měla jedna osoba k dispozici průměrně 43,2 m², nejvíce v krajském městě Hradec Králové a ve správním obvodě Jičín, nejméně pak ve správním obvodě Jaroměř a v menších obcích. V bytových domech byla průměrná celková plocha na jednu osobu 31,9 m². Největší celkovou plochu v bytových domech měli k dispozici obyvatelé v nejmenších obcích a krajském městě, z územního pohledu ve správním obvodě ORP Broumov.

Domácnosti

Podle výsledků Sčítání 2021 bylo v Královéhradeckém kraji sečteno 244 683 **hospodařících domácností**, od posledního sčítání tak v kraji přibýlo 16,4 tisíc domácností. Při zvyšování počtu domácností se v jejich struktuře odrážejí změny způsobu života a společenského klimatu. Výrazně přibýlo domácností jednotlivců, které mezi dvěma posledními cenzy vzrostly o 6,3 procentního bodu na 38,0 %. Zastoupení jednočlenných domácností se zvyšuje s velikostí obcí a měst. Ve větších městech nad 20 tis. obyvatel a v krajském městě Hradec Králové činil podíl domácností jednotlivců více než 42 %. V rámci rodinných domácností pak vzrostl podíl faktických manželství na úkor sezdaných párů. S rostoucí velikostí obcí rostlo i zastoupení faktických manželství, ve městech nad 20 tis. obyvatel se přiblížilo k jedné pětině.

Největší část hospodařících domácností tvořily stále **domácnosti rodinné**, s jednou domácností představovaly (59,0 %) a se dvěma a více domácnostmi činily 1,5 %. Z rodinných domácností tvořených jednou rodinou bylo 119 158 (82,5 %) úplných a 25 229 (17,5 %) neúplných. V celé České republice tomu bylo obdobně, podíl úplných rodin byl 81,7 % a neúplných 18,3 %.

V hospodařících domácnostech tvořených jednou rodinou, kterých bylo v kraji sečteno 144 387, žilo téměř 105,3 tisíc dětí, což v průměru představovalo 0,73 závislých dětí na jednu hospodařící domácnost tohoto typu. Ve více než polovině hospodařících domácností tvořených jednou rodinou (55,6 %) nežilo žádné závislé dítě. Domácnosti s jedním nebo dvěma závislými dětmi byly zastoupeny téměř shodně, více než pětinou (20,0 %), resp. necelou pětinou (19,6 %). S narůstajícím počtem závislých dětí se četnost těchto domácností snižovala – se třemi a více závislými dětmi jich bylo již jen 4,2 %.

V celkovém počtu 119 158 **úplných rodin** z kategorie hospodařících domácností tvořených jednou rodinou žilo 83,2 tisíc **závislých dětí** (nejsou zahrnuty do pracovní síly, ve věku do 25 let), což představovalo v průměru 0,70 závislých dětí na tento typ domácnosti. Rodin se závislými dětmi bylo v kraji 49 058, tj. 41,2 % a bez závislých dětí bylo 70 100 rodin, tj. 58,8 % z celkového počtu úplných rodin.

V **neúplných rodinách** v kraji (25 229) žilo v době sčítání 22,1 tis. závislých dětí, v průměru 0,88 závislých dětí na tento typ domácnosti. Neúplné rodiny se závislými dětmi tvořily 59,6 % všech neúplných rodin. Podíl počtu neúplných rodin se závislými dětmi na celkovém počtu hospodařících domácností činil v kraji 6,1 %, v celé České republice byl tento podíl 6,3 %. Neúplné rodiny v kraji tvořily z 84,0 % osamělé matky a z 16,0 % osamělí otcové a od podílu za celou Českou republiku se výrazně nelišily.

Nerodinné hospodařící domácnosti byly tvořeny z 96,1 % domácnostmi jednotlivců a z 3,9 % se jednalo o vícečlenné domácnosti. Na celkovém počtu hospodařících domácností v kraji se domácnosti jednotlivců podílely 38,0 % (republikový podíl činil 39,1 %) a vícečlenné nerodinné domácnosti 1,5 % (1,8 % v celé ČR).

V kraji žilo v průměru v jedné hospodařící domácnosti 2,17 členů, to bylo mírně nad průměrem ČR (2,15 členů). V kraji byl nejvyšší **průměrný počet členů** hospodařící **domácnosti** zjištěn ve správním obvodě Dobruška, v nejdlejších regionech kraje ve správním obvodě ORP Trutnov a Broumov byl naopak nejnižší 2,08, resp. 2,09 členů domácnosti.

Podle **způsobu bydlení** z celkového počtu hospodařících domácností v Královéhradeckém kraji jich 236 782 (96,8 %) žilo v bytech, 3,0 % domácností bylo mimo byty a 0,2 % domácností bydlelo v zařízeních. V porovnání s republikovým podílem bylo v kraji mírně nižší zastoupení domácností bydlících mimo byty a stejný podíl domácností bydlících v zařízeních. Z územního pohledu měl nejvyšší podíl domácností žijících mimo byty správní obvod Trutnov a v zařízeních správní obvod Vrchlabí.

Podrobnější analýza dat SLDB 2021 i dlouhodobého vývoje bude v analytické publikaci, která bude ve všech krajích vydána na konci října 2023.

